

OBSAH

Předmluva	10
Úvod	12

ČÁST I

KANTOVO UČENÍ O PRÁVU JAKO ZÁKLAD MODERNÍHO FILOSOFICKO-PRÁVNÍHO MYŠLENÍ	21
---	-----------

1. Kapitola

MÍSTO KANTOVA UČENÍ O PRÁVU V SYSTÉMU TRANSCENDENTÁLNÍ FILOSOFIE	27
---	-----------

1.1. Proč napsal Kant <i>Metafyziku mravů</i> ?	33
1.1.1. <i>Od kritiky praktického rozumu ke kritice soudnosti</i>	35
1.1.2. <i>Kritika soudnosti jako metodické východisko Kantových politicko-právních názorů</i>	38
1.2. Od kritiky praktického rozumu k praktické kritice	41

2. Kapitola

UČENÍ O PRÁVU MUSÍ BÝT PRAKTICKOU KRITIKOU	44
--	-----------

Exkurz	47
---------------------	-----------

2.1. Kantova verze uskutečnění svobody	56
2.1.1. „ <i>Sein</i> “ a „ <i>Sollen</i> “	59
2.1.2. <i>Pragmatický a praktický rozum</i>	64
2.1.3. <i>Kategorický imperativ jako základní morální princip</i>	73
2.2. Základní podmínkou uskutečnění svobody je důstojnost člověka	81

3. Kapitola

KANTOVO POJETÍ PRÁVA	84
-----------------------------------	-----------

3.1. Kantův pojem práva	87
3.1.1. <i>Kantovo pojetí pojmu v práci Kritika soudnosti</i>	89
3.1.2. <i>Negativní a pozitivní svoboda</i>	93
3.1.3. „ <i>Vnější</i> “ a „ <i>vnitřní</i> “ perspektiva: <i>legalita a moralita</i>	96
3.2. Kantova definice práva	103

3.3. Právní princip	106
3.3.1. Právo v užším (striktním) a širším významu	108

4. Kapitola

KANTOVO POJETÍ PRÁVA JAKO SYSTÉMU PRÁV

ČLOVĚKA	112
4.1. Povinnosti a práva	114
4.1.1. Kantovo pojetí povinností jako práv	114
4.1.2. Práva člověka	118
4.2. Přirozené a pozitivní právo	120
4.3. Právo jako jednota soukromého a veřejného práva	121
4.3.1. Subjektivní práva jako právně teoretický problém	122
4.3.2. Kantovo pojetí „subjektivních“ práv	126
4.3.3. Hranice subjektivního práva	128
4.3.4. Občanská práva	129
4.4. „Nikdo jej nenásleduje, ale bez něj to nejde“	132

ČÁST II

PERSPEKTIVY RACIONALISTICKÉ TRADICE PRÁVNÍHO MYŠLENÍ: DISKURSIVNÍ TEORIE PRÁVA

135

5. Kapitola

TEORIE KOMUNIKATIVNÍHO JEDNÁNÍ JAKO VÝCHODISKO POZNÁNÍ MODERNÍ PLURALITNÍ SPOLEČNOSTI

139

5.1. Hlavní etapy vývoje Habermasovy kritické teorie společnosti	145
5.1.1. Jak je možná kritická teorie společnosti?	147
5.1.2. Poznání a zájem	148
5.1.3. Teorie komunikativní kompetence	150
5.2. Teorie komunikativního jednání	154
5.2.1. Komunikativní racionalita a komunikativní jednání	156
5.2.2. Vztah životního a systémového světa	160
5.3. Diskursivní etika: základní principy a kategorie	166
5.3.1. Od subjektivity k intersubjektivitě	168

5.3.2. Základní principy diskursivní etiky	169
5.3.3. Etický diskurs jako postkonvenční stupeň morálního vědomí	170
5.4. Teorie radikální demokracie: třetí etapa vývoje kritické teorie společnosti	173
5.4.1. Diskursivní teorie práva a právního státu	174
5.4.2. Radikální demokracie a moderní multikulturní společnost	175

6. Kapitola

HABERMASOVA DISKURSIVNÍ TEORIE PRÁVA JAKO TEORIE RADIKÁLNÍ DEMOKRACIE

177

6.1. Právo jako „zprostředkovatel“ životního a systémového světa	179
6.1.1. Proces prosazování vlivu práva (<i>Verrechtlichung</i>)	180
6.1.2. Vnitřní kolonizace životního světa	183
6.2. Kritické přehodnocování: právo je „nepřehlédnutelnou“ fakticitou	184
6.2.1. Důvody, které přivedly Habermase k diskursivní teorii práva ...	186
6.3. O čem píše Habermas v práci „Fakticita a platnost“	192
6.3.1. Fakticita a platnost	192
6.3.2. První a druhá rekonstrukce práva	194
6.3.3. Diskursivní procedura jako legitimizační procedura práva	195
6.3.4. Deliberativní politika	196
6.4. Oponenti a kritici	198

7. Kapitola

PROČ BY MĚLO BÝT MODERNÍ PRÁVNÍ MYŠLENÍ DISKURSIVNÍ?

202

7.1. Základní kategorie a problémy diskursivní teorie práva	205
7.1.1. Racionalita a normativita moderního práva	206
7.1.2. Legitimita práva	208
7.2. Habermasovo pojetí diskursivní procedury legitimizace	210
7.2.1. Od logicko-lingvistické kompetence ke kompetenci pragmatické .	211
7.2.2. Analýza řečových aktů	212
7.2.3. Normativní podmínky komunikace	214
7.2.4. Co jsou to nároky platnosti?	217
7.2.5. Diskurs jako konsensuálně vedená komunikace	219
7.2.6. Ideální řečová situace	222

7.2.7. <i>Konsens</i>	224
7.3. „Jednota rozumu v mnohosti hlasů“	226
8. Kapitola	
RACIONALITA A LEGITIMITA	230
8.1. Komunikativní racionalita: kritérium legitimity moderního práva	232
8.1.1. <i>Legitimita práva jako filosoficko-právní problém</i>	235
8.2. Legitimizace práva procedurou	236
8.2.1. <i>Luhmannovo pojetí legitimity práva</i>	236
8.2.2. <i>Luhmannovo pojetí práva jako systému</i>	237
8.3. Diskurs jako legitimizační procedura práva	243
8.3.1. <i>Člověk jako pozorovatel nebo účastník práva?</i>	244
8.3.2. <i>Morální legitimizace bez morálky</i>	245
9. Kapitola	
PRÁVO A MORÁLKA	248
9.1. Habermasovo pojetí vztahu práva a morálky	252
9.1.1. <i>Důvody, které přivádějí Habermase k řešení vztahu práva a morálky</i>	252
Exkurz	255
9.2. Od jednoty k pluralitě diskursů	257
9.3. Demokratický princip jako diskursivní princip	259
9.3.1. <i>Demokratický princip: hranice práva a morálky</i>	261
9.4. Právo jako médium	263
9.4.1. <i>Habermasovo pojetí právní formy</i>	265
9.5. Čím se liší právo a morálka podle Habermase?	267
9.6. Vztah práva a morálky je komplementárním vztahem	269
9.6.1. <i>Habermasovo zdůvodnění komplementarity práva a morálky</i>	270
10. Kapitola	
PRÁVO JAKO SYSTÉM PRÁV	273
10.1. Diskursivní teorie práva jako alternativní projekt garance uskutečnění základních práv člověka	276
10.1.1. <i>Hledání viníka krize moderního právního myšlení</i>	278
10.1.2. <i>Proč kritizuje Habermas Kantovo pojetí práva?</i>	280
10.2. Habermasovo pojetí práva jako systému práv	287

10.2.1. Logická geneze práv	287
10.2.2. Systém základních práv	289
10.2.3. Kategorie práv jsou kódy práva	292
10.3. Systém práv jako podmínka uskutečnění radikální demokracie v moderní multikulturní společnosti	295
10.3.1. Nebezpečné slabiny liberálního konceptu multikulturalismu ...	297
10.3.2. Ochrana práva být jiným	300
10.4. Politika uznání a právo	301
10.4.1. Azylová politika jako identifikátor radikální demokracie	303

11. Kapitola

MODERNÍ PRÁVNÍ FILOSOFIE JAKO OBHÁJKYNĚ RACIONALITY PRÁVA	306
11.1. Co znamená právní filosofie?	307
11.1.1. Filosofie práva nebo právní filosofie?	307
11.1.2. Právní filosofie jako součást jurisprudence?	309
11.1.3. Právní filosofie je právní teorií	313
11.2. Filosofie jako „držitelka místa“ a „interpretka“	317
11.3. Proč potřebují právníci právní filosofii?	321
11.3.1. Proč stále mlčí česká právní věda o právní filosofii?	322
11.3.2. Jakou potřebují právníci filosofii?	324
Použitá literatura	329